

NORGES HØYESTERETT

Den 12. juni 2014 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Matningsdal, Øie og Bergsjø i

HR-2014-01235-U, (sak nr. 2014/983), straffesak, anke over dom:

A (advokat John Christian Elden)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

avsagt slik

B E S L U T N I N G :

- (1) Saken gjelder anke fra domfelte etter fellende dom for overtredelse av straffeloven § 229 andre straffalternativ.
- (2) Ved Troms og Finnmark statsadvokatembeters tiltalebeslutning 24. mai 2013 ble A satt under tiltale for overtredelse av straffeloven § 229 andre straffalternativ. Indre Finnmark tingrett avsa 2. oktober 2013 under dissens dom med slik domsslutning:

"A, født 00.00.1986, frifinnes."

- (3) Tingrettens flertall la til grunn at A handlet i nødverge.
- (4) Påtalemyndigheten anket frifinnelsen til Hålogaland lagmannsrett, som 10. april 2014 avsa dom som for straffekravets del har slik domsslutning:

"1. A, f. 00.00.1986 dømmes for overtredelse av straffeloven § 229 annet straffalternativ til fengsel i 5 – fem – måneder.

..."

- (5) A har anket til Høyesterett. Anken gjelder lovanvendelsen under skyldspørsmålet, saksbehandlingen og straffutmålingen. Han har gjort gjeldende at lagmannsretten har anvendt loven feil ved vurderingen av om handlingen er straffri på grunn av nødverge, og at domsgrunnene på dette punkt er mangelfulle. Straffen er uansett for streng.
- (6) *Påtalemyndigheten* har gjort gjeldende at lagmannsrettens dom er riktig, og at anken bør

nektes fremmet.

- (7) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at A ble frifunnet i tingretten, men domfelt i lagmannsretten. Anke til Høyesterett kan dermed bare nektes fremmet dersom ankeutvalget enstemmig finner det klart at anken ikke kan føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. Ankenektelse må begrunnes, jf. § 323 andre ledd annet punktum.
- (8) Under *lovanvendelsesanken* er det gjort gjeldende at lagmannsretten uriktig har lagt til grunn at det ikke forelå en nødvergesituasjon. Anken kan på dette punktet klart ikke føre frem.
- (9) I straffeloven § 48 andre ledd heter det:

"Det er Nødverge, naar en ellers strafbar Handling foretages til Afvergelse af eller Forsvar mod et retsstridigt Angreb, saafremt Handlingen ikke overskrider, hvad der fremstillede sig som fornødent hertil, og det i Betragtning af Angrebets Farlighed, Angriberens Skyld eller det angrebne Retsgode ei heller maa agtes ubetinget utilbørligt at tilføie et saa stort Onde som ved Handlingen tilsigtet."

- (10) Det følger av ordlyden at en nødvergehandling for å være straffri må foretas for å avverge et retsstridig angrep. Nødvergesituasjonen opphører når angrepet er avverget, jf. blant annet Matningsdal, Gyldendal rettsdata, note 431 til straffeloven § 48 med videre henvisninger til rettspraksis.
- (11) Hendelsesforløpet er beskrevet slik i lagmannsrettens dom:

"Det er ikke omstridt, og lagmannsretten legger til grunn som bevist ut over enhver rimelig tvil, at tiltalte og fornærmede kom i klammeri like utenfor inngangspartiet på utestedet omkring kl. 03.30. Det er heller ikke tvilsomt at uoverensstemmelsen dem imellom hadde sammenheng med en forutgående diskusjon mellom tiltalte og fornærmedes kamerat B. Fornærmede tok tak i en av armene på tiltalte, vred armen slik at tiltalte ble tvunget inntil en av veggene utenfor inngangspartiet. Like etter slo tiltalte fornærmede hardt i pannen slik at fornærmede falt i bakken og ble liggende."

Lagmannsretten beskriver i dommen fornærmedes skade på følgende måte:

"Han ble båret eller slept inn i lokalet av folk som kom til, og var bevisstløs da ambulanspersonell kom til stedet. Lagmannsretten finner det bevist utover enhver rimelig tvil at fornærmede var bevisstløs i minst 15 minutter. ..."

Fornærmede ble kjørt til legevakten og holdt til observasjon ved sykestua i X, inntil han dro hjem tidlig på morgenen. Han hadde et kutt midt i pannen på ca 1,5 cm, og hjernerystelse. Han ble henvist til videre undersøkelse ved Y sykehus, som ikke fant ytterligere skader. Fornærmede ble sykemeldt fra 16.02.- 31.03.2013."

- (12) Lagmannsretten har lagt til grunn som bevist at fornærmede ikke lenger hadde grep om As arm da slaget falt. Videre fant lagmannsretten det bevist at fornærmede "ikke gjorde andre utfall eller bevegelser som kunne forstås som at det fortsatt var en fare å forsvare seg mot", og at tiltalte heller ikke oppfattet det slik at det var fare for fortsatt angrep. Det fremgår følgelig av dommen at angrepet dermed var avverget. A kunne ifølge lagmannsrettens premisser enkelt "forlatt situasjonen enten ved å gå inn på puben eller å forlate stedet". Det er korrekt lovanvendelse når lagmannsretten på dette grunnlag slår fast at nødvergesituasjonen var opphørt, og at As handling ikke er straffri etter straffeloven § 48 første ledd jf. andre ledd.
- (13) I anken er det videre gjort gjeldende som en lovanvendelsesfeil at lagmannsretten ikke uttrykkelig har drøftet straffeloven § 48 fjerde ledd som frifinnelsesgrunn. Bestemmelsen

lyder:

"Har nogen overskredet Grænserne for Nødverge, er han dog straffri, hvis Overskridelsen alene har fundet Sted paa Grund af en ved Angrebet fremkaldt Sindsbevægelse eller Bestyrtelse."

- (14) Det er et vilkår for frifinnelse at overskridelsen er skjedd for å avverge et pågående eller forventet rettsstridig angrep. Fjerde ledd får ikke anvendelse på en overskridelse i tid – er nødvergesituasjonen allerede opphørt, kan ikke frifinnelse etter fjerde ledd komme på tale, jf. Rt. 1983 side 492, Rt. 1987 side 1127 og Andenæs, Alminnelig strafferett, 5. utgave, side 173-174.
- (15) Lagmannsrettens dom må som nevnt forstås slik at nødvergesituasjonen var opphørt. Dermed hadde lagmannsretten ingen oppfordring til å drøfte straffeloven § 48 fjerde ledd, og det hefter ingen feil ved lovanvendelsen på dette punkt.
- (16) *Saksbehandlingsanken* gjelder mangelfulle domsgrunner. Anførlene knytter seg til lagmannsrettens vurdering av straffeloven § 48 andre ledd og det forhold at fjerde ledd ikke er omtalt. Anken kan klart ikke føre frem.
- (17) Kravene til domsgrunner ved meddomsrett følger av straffeprosessloven § 40 femte ledd. Dommen skal "angi hovedpunktene i rettens bevisvurdering", altså hvorfor et bestemt bevisresultat legges til grunn. Retten skal først og fremst redegjøre for de springende punktene ved bevisvurderingen og kort angi hva som har vært avgjørende, jf. Rt. 2011 side 1 avsnitt 11.
- (18) Lagmannsrettens drøftelse av straffeloven § 48 andre ledd oppfyller de krav som her er oppstilt. Det fremgår tydelig hva lagmannsretten har lagt til grunn som bevist, og hva som har vært avgjørende i denne sammenheng. Følgelig er det ikke slik at det faktiske grunnlaget for domfellelsen, eller vesentlige deler av dette, er uforklart, jf. Rt. 2013 side 903.
- (19) Som nevnt var det ikke nødvendig for lagmannsretten å drøfte straffeloven § 48 fjerde ledd. Unnlatsen av å gjøre dette er dermed ikke en saksbehandlingsfeil.
- (20) Endelig har A anket over *straffutmålingen*. Anken kan klart ikke føre frem.
- (21) Det skal utmåles straff for ett tilfelle av legemsbeskadigelse etter straffeloven § 229 andre straffalternativ. I Prop. 97 L (2009-2010) side 37 heter det om straffutmålingen for legemsbeskadigelser:
- "Straffnivået for overtredelse av § 229 annet straffalternativ er også for lavt. For å skjerpe straffen foreslås det derfor å heve den øvre strafferammen til fengsel inntil 8 år. I tillegg ønskes det en skjerping av normalstraffnivået innenfor strafferammen. Gjennomgåelsen av straffutmålingspraksis viser at straffen for en ordinær overtredelse av § 229 annet straffalternativ ligger i området fengsel i 90 til 120 dager for uprovosert vold i form av knyttneveslag mot fornærmedes hode, jf. punkt 6.4.1. Straffen for tilsvarende handlinger bør i utgangspunktet ikke ligge under 6 måneder ubetinget fengsel."**
- (22) Dette er fulgt opp i rettspraksis, jf. Rt. 2012 side 259 og Rt. 2013 side 903. Lagmannsretten har korrekt tatt utgangspunkt i dette.
- (23) I formildende retning har lagmannsretten lagt vekt på at volden ikke var uprovosert, men foranlediget av armtaket fornærmede hadde hatt på A. Den utmålte straffen på fem måneders fengsel tar tilstrekkelig hensyn til dette. Andre formildende omstendigheter foreligger ikke, og

lagmannsretten har fastsatt en riktig straff.

(24) Beslutningen er enstemmig.

SLUTNING:

Anken tillates ikke fremmet.

Toril M. Øie
(sign.)

Magnus Matningsdal
(sign.)

Per Erik Bergsjø
(sign.)

Riktig utskrift: